

Produktkriteriene

§ 3. Kriterier for produktbasert observasjon og utelukkelse av selskaper

(1) Fondet skal ikke være investert i selskaper som selv eller gjennom enheter de kontrollerer:

- a. utvikler eller produserer våpen eller sentrale komponenter til våpen som ved normal anvendelse bryter med grunnleggende humanitære prinsipper, herunder biologiske våpen, kjemiske våpen, kjernevåpen, ikke-detektbare fragmenter, brannvåpen, blindende laservåpen, antipersonellminer og klaseammunisjon.
- b. produserer tobakk eller tobakksvarer
- c. produserer cannabis til rusformål.

(2) Observasjon eller utelukkelse kan besluttes for gruveselskaper og kraftprodusenter som selv eller konsolidert med enheter de kontrollerer enten:

- a. får 30 pst. eller mer av sine inntekter fra termisk kull,
- b. baserer 30 pst. eller mer av sin virksomhet på termisk kull,
- c. utvinner mer enn 20 millioner tonn termisk kull per år, eller
- d. har en kraftkapasitet på mer enn 10 000 MW fra termisk kull.

I 2021 har det kommet flere endringer i retningslinjene og i Stortingets føringer for tolkningen av disse som berører arbeidet under produktkriteriene. Våpenkriteriet skal nå også omfatte leveringsplattformer for kjernevåpen. Etikkrådet er i ferd med å identifisere slike selskaper.

Produksjon av cannabis til rusformål ble i september 2021 tatt inn som nytt utelukkelseskriterium. Eventuelle selskaper som er i fondet, vil bli identifisert i den løpende porteføljeovervåkingen.

Etter de nye retningslinjene kan Etikkrådet vurdere selskaper etter produktkriteriene som er i referanseporteføljen, men som Norges Bank ikke har investert i. I praksis vil dette bare bli gjort hvis banken eksplisitt ber Etikkrådet om å vurdere slike selskaper.

Det løpende arbeidet under produktkriteriene består i å ta stilling til saker som kommer opp gjennom porteføljeovervåkingen. Etikkrådet har i 2021 inngått en ny avtale med konsulentselskapet ISS-Ethix AB som rapporterer til rådet kvartalsvis om selskaper som selger våpen til visse stater, produserer spesifiserte våpentyper, tobakk eller cannabis. Avtalen løper i to år, men kan forlenges i inntil to år.

Siden 2005 har produksjon av klasevåpen, kjernevåpen, antipersonell landminer og sentrale komponenter til disse ført til utelukkelse av til sammen 26 selskaper. Hvert år fanges det opp en del saker som gjelder selskaper som enten har sluttet med produksjon av aktuelle våpentyper de tidligere har

vært utelukket for, eller som har startet produksjon av nye våpentyper som må vurderes opp mot retningslinjene. Det er nå få selskaper igjen som produserer klasevåpen, og antall utelukkelse på grunn av dette er betydelig redusert siden retningslinjene ble innført. Utelukkelsen av ett selskap som produserte klasevåpen, har blitt opphevet i 2021.

Tobakkskriteriet omfatter produkter som er laget av tobakksplanten, og som brukes til røyking eller snusing. De fleste selskaper som er utelukket etter dette kriteriet, driver utelukkende med tobakksproduksjon, men det er også noen selskaper hvor dette utgjør en liten del av selskapets virksomhet. Det er ingen nedre grense for hvor liten andel tobakksproduksjon kan utgjøre av et selskaps samlede virksomhet for at selskapet skal utelukkes. En ny produktgruppe som kan falle inn under tobakkskriteriet, er e-juice beregnet til damping som kan inneholde nikotin utvunnet av tobakksplanten.

Når det gjelder kriteriet for utelukkelse av selskaper som utvinner eller bruker termisk kull, kan Norges Bank i henhold til retningslinjene på eget initiativ treffe beslutninger om observasjon og utelukkelse av selskaper. Det er avtalt en arbeidsdeling mellom Etikkrådet og Norges Bank som innebærer at banken identifiserer selskaper som faller inn under kriteriet. Etikkrådet følger likevel med på slike selskaper, blant annet ved at rådets konsulent for produktscreening kvartalsvis rapporterer om selskaper som kan falle inn under kriteriet.